

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării
al Republicii Moldova

BUNELE MANIERE

**CURRICULUM OPȚIONAL
pentru învățământul primar**

Chișinău - 2018

Aprobat: **la Consiliului Național pentru Curriculum**

(Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 792 din 25 mai 2018)

MEMBRII GRUPULUI DE LUCRU:

Coordonator: Oreste TĂRÎȚĂ, dr. în politologie, conf. universitar, expert în protocol, ceremonial și etichetă, Academia de Administrare Publică, Guvernul Republicii Moldova, Chișinău

Autori:

- **Ala LECA**, director , învățătoare, gr. didactic superior, LT „D. Alighieri”, Chișinău
- **Liuba PAIU**, învățătoare, grad didactic superior, LT „D. Alighieri”, Chișinău

RECENZENȚI:

- **Carolina LOCOMAN**, învățătoare, gr. didactic unu, LT „D. Alighieri”, Chișinău
- **Sergiu SANDULEAC**, doctor în psihologie, conferențiar universitar. Șef catedra Psihologie, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău
- **Silvia GOLUBIȚCHI**, doctor în pedagogie, conferențiar universitar, șef Catedra Pedagogia și Metodica Învățământului Primar, Universitatea de Stat din Tiraspol

CUPRINS

Preliminarii.....	3
I. Concepția curriculumului.....	4
II. Competențele specifice disciplinei <i>Bunele maniere</i>	4
III Administrarea disciplinei.....	4
IV. Unități de învățare, unități de conținut, activități de învățare	5
VI. Strategii didactice/activități de învățare.....	6
VII. Strategii de evaluare	7
VIII. Referințe bibliografice.....	8

Preliminarii

Bunele maniere sunt podoaba faptei

Samuel Smiles

Înșușirea manierelor și a comportamentului civilizat are o semnificație aparte, întrucât promovează autocontrolul și sporește respectul față de cei din jur. Misiunea dascălilor rezidă în dezvoltarea la copii a deprinderilor de comportament social și în formarea caracterului lor. Bunele maniere contribuie la crearea unui mediu armonios, de ordine și de respect.

Opționalul *Bunele maniere*, adresat elevilor, prezintă o ofertă deosebită, interesantă și accesibilă în îndrumarea și cizelarea comportamentului elevilor din clasele primare. Ca necesitate, am proiectat acest opțional combinând lectura, dramatizarea, jocul didactic, desenul.

Competența generală a acestui opțional este înțelegerea și însușirea normelor de comportare civilizată a copiilor, precum și dezvoltarea exprimării orale, cunoașterea și utilizarea corectă a semnificațiilor structurilor verbale orale, relevante din punctul de vedere al vârstei.

Pe parcurs se urmăresc **obiectivele:**

- selectarea și structurarea unor texte cu valoare morală, adecvate nivelului de vârstă;
- valorificarea informațiilor, a lecturilor anterioare și a faptelor de viață ale elevilor;
- cunoașterea și respectarea normelor necesare integrării în viața socială, precum și a regulilor de securitate personală;
- punerea în valoare a jocului didactic în procesul de învățare școlară;
- cultivarea în relațiile cu cei din jur a unei atitudini afectiv pozitive, manifestată prin prietenie, toleranță, armonie, concomitent, urmărindu-se formarea abilităților de autocontrol;
- reprezentarea unor secvențe din textele audiate și ilustrarea acestora prin desene.

Să nu uităm că elevii de vârstă mică sunt niște imitatori excelenți. E demonstrat faptul că multor copii le place să practice bunele maniere. Aplicarea lor ajutându-i să manifeste respect unii pentru alții. Făcând uz de bunele maniere în fiecare zi, noi învățăm să ne autocontrolăm și să conștientizăm cum acțiunile și cuvintele noastre îi afectează pe cei din jur. Copiii reacționează la instruirea verbală și vizuală de a proceda la fel ca și părinții. Instruirea prin etichetă nu e complicată, dar solicită timp și efort din partea părinților și, ulterior, a învățătorilor.

Bunele maniere are scopul de a promova valorile unei societăți moderne: **inițiativă, creativitate, gândire logică, limbaj corect și coerent.**

I. Concepția curriculumului

Disciplina: **BUNELE MANIERE**

Obiectivul educației bunelor maniere la treapta primară de învățământ vizează formarea competențelor specifice, necesare pentru dezvoltarea armonioasă a personalității elevului, care îi vor asigura atât premisele integrării școlare, cât și pe cele ale integrării lui sociale la următoarele etape.

Procesul educațional la **Bunele maniere** în clasele primare este fundamentat pe următoarele principii:

Principiul constructiv vizează eșalonarea, restructurarea și corelarea sistematică a predării-învățării-evaluării.

Principiul formativ are ca obiectiv formarea directă a personalității elevului în procesul educațional. În contextul acestui principiu, bunele maniere se orientează spre un set de valori și atitudini, ca: responsabilitate individuală, gândire deschisă, creativă, curiozitate și imaginație.

II. Competențele specifice disciplinei *Bunele maniere*

1. **Adoptarea unei atitudini pozitive față de sine și față de ceilalți, prin formarea trăsăturilor de voință și de caracter adecvate**
2. **Cunoașterea și respectarea bunelor maniere în cadrul familiei și al grupurilor sociale**

III Administrarea disciplinei

Denumirea disciplinei	Statutul disciplinei	Aria curriculară	Nr. de ore săptămânal	Forme de evaluare
Bunele maniere	Opțional	Educație socioumanistică	1	observarea

IV. Unități de învățare, unități de conținut, activități de învățare

Unități de învățare	Unități de conținut	Numărul de ore	Activități de învățare
<p>1.1. Identificarea de comportamente adecvate în cadrul familiei și al grupurilor sociale;</p> <p>1.3. Adoptarea de poziții și de atitudini corecte în diverse situații cotidiene;</p> <p>2.1. Sesizarea semnificației globale a normelor de comportare în societate;</p> <p>1.4. Formarea atitudinii corecte în locurile și spațiile publice.</p> <p>2.4. Manifestarea curiozității față de cunoașterea și respectarea normelor de comportare.</p> <p>2.2. Folosirea corectă a formulelor de politețe în orice împrejurare;</p> <p>2.3. Valorificarea în activitatea</p>	<p>I. Vorbirea respectuoasă și mesajele de mulțumire</p> <p>1. Salutul</p> <p>2. Arta conversației</p> <p>3. Folosirea telefonului mobil</p> <p>4. Corespondența și scrierea mesajelor</p> <p>5. Eticheta pentru poșta electronică</p> <p>6. Evaluare. Portofoliu</p>	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>	<p>Exerciții-joc de prezentare, de salut, de adresare; realizarea unor dialoguri improvizate pe teme legate de comportamentul în familie și la școală</p> <p>jocuri de mimică; exerciții de ascultare activă a interlocutorului.</p> <p>Jocuri de rol; jocuri de simulare; exerciții de descriere a unor comportamente corecte;</p> <p>convorbiri dirijate de prezentare a elementelor de comportare civilizată; exerciții de diferențiere a înșușirilor obișnuite de cele neobișnuite;</p> <p>simulare și jocuri de tipul: „La magazin”, „La cinema/ la teatru”, „În vizită”;</p> <p>interpretarea unui rol în mai multe variante.</p> <p>audierea unei povești, însoțită de răsfoirea cărții ce conține textul și observarea imaginilor;</p> <p>exerciții de comparare a situațiilor reale și imaginare;</p> <p>exerciții de raportare la regulile standard;</p> <p>povestiri orale;</p> <p>imaginarea unor situații față de care să precizeze cum ar acționa dacă ar face parte din diferite</p>
	<p>II. Manierele la masă</p> <p>1. Servirea dejunului în sânul familiei</p> <p>2. Apa și servirea ei corectă</p> <p>3. Invitația la masă</p> <p>4. Semnale ce ne transmit poziția tacâmurilor</p> <p>5. Manierele la cantina școlară</p> <p>6. Evaluare practică</p>	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>	
	<p>III. Eticheta școlară</p> <p>1. Bunele maniere în clasă, în timpul pauzelor</p> <p>2. Comunicarea în timpul liber</p> <p>3. Păstrarea în ordine a manualelor și a rechizitelor școlare</p> <p>4. Politețea în mijloacele de transport public;</p> <p>5. Sărbătorile petrecute în școală</p> <p>6. Bunele maniere în lăcașul sfânt</p> <p>7. Concurs de dramatizare</p>	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>	
	<p>IV. Ținuta vestimentară</p> <p>1. Mesajul hainelor și prima impresie</p> <p>2. Modele de vestimentație</p>	<p>1</p>	

cotidiană a atitudini pozitive față de sine și față de ceilalți; 1.2. Descrierea, într-o manieră clară și concisă, a modelelor de conduită în diverse circumstanțe; 2.5. Manifestarea unui comportament adecvat față de cerințele grupului din care face parte (familie, școală, grupuri sociale);	școlară	1	grupuri; dramatizări; vizionarea fragmentelor din filmele cu desene animate, cu caracter educativ. Vizionarea spectacolelor de teatru și teatru de păpuși, adecvate vârstei. audierea unor povești citite sau înregistrate despre normele de comportare; conversații scurte în grup. Exerciții de aplicare a elementelor de comportare civilizată; dramatizare; vizionarea unor filme, spectacole, expoziții pentru copii.
	3. Vestimentația pentru festivități	1	
	4. Garderoba băieților	1	
	5. Garderoba fetițelor	1	
	6. Ținuta vestimentară în excursii	1	
	7. Proiect de grup	1	
	V.Comportamentul în locurile publice		
	1. Intrarea și ocuparea locurilor în sala de spectacole/concerte etc.	1	
	2. În timpul spectacolelor	1	
	3. Pauzele, aplauzele și părăsirea sălii	1	
4. Reguli de bază	1		
5. Oferirea cadourilor. Înmânarea buchetelor de flori	1		
6. Vizitarea unui spectacol împreună cu toată clasa	1		
7. Evaluare. Concurs de inteligență	1		

VI. Strategii didactice/activități de învățare

Pornind de la „creativitate și modernitate” în lumea educației, ne propunem să evidențiem metode moderne de predare-învățare-evaluare, prin activități flexibile, cum ar fi:

Jocul de rol - o metodă prin care se urmărește, în principal, formarea modului de a gândi, a simți și a acționa, specific unui anumit statut, dezvoltarea capacităților empatice, a capacității de a soluționa situații problematice, verificarea corectitudinii și a eficienței comportamentelor formate la elevi și combaterea comportamentelor inadecvate, neeficiente.

Metodic, se impun câteva exigențe, legate, mai ales, de distribuirea și de interpretarea rolurilor:

- nu este binevenită tactica de impunere a rolurilor, ci se optează pentru alegerea lor voluntară, oferindu-se copiilor posibilitatea de a discerne independent în a interpreta anumite roluri, în caz contrar, poate surveni pericolul unor blocaje emoționale;
- jocul de rol va fi precedat de prezentarea unor situații relativ asemănătoare cu aceea ce urmează a fi simulată, precum și a modurilor de rezolvare a lor;

- atmosfera de joc trebuie să fie degajată, lipsită de exagerări, care ar putea complica interpretarea rolurilor și concentrarea asupra situației;
- interpretarea rolurilor va putea fi reluată de aceiași copii sau de copii diferiți, pentru însușirea comportamentelor personajelor;
- analiza jocului de rol trebuie să fie făcută cu tact și pricepere de către conducătorul jocului, relevându-se aspectele adecvate/inadecvate, deciziile corecte/incorecte, atitudinile mai mult sau mai puțin adecvate ale personajelor, aflate în anumite situații.

Dramatizarea poate fi o variantă a jocului de rol, constituind o metodă care valorifică tehnicile artei dramatice (dialog, gest, mimică, pantomimă, decor, etc.), prin care se urmărește, în special, aprofundarea înțelegerii unor aspecte studiate și fixarea lor, pe un fundal afectiv intens. În acest sens, dramatizarea constă în **transpunerea în acțiune dialogată a faptelor, evenimentelor, aspectelor studiate la literatură, istorie, etc.,(în cazul școlarilor, la educarea limbajului, educație pentru societate, bunele maniere, cunoașterea mediului prin povestiri, memorizări, lecturi, etc.)** sau transpunerea în roluri socio-profesionale. Se realizează, de obicei, pe baza textelor studiate la diverse obiecte de învățământ.

Portofoliu este un instrument de evaluare complementară, care regroupează rezultatele învățării pe o perioadă îndelungată. „Portofoliul oglindește atât evoluția elevilor, cât și performanțele principale și opțiunile acestora.” El reprezintă *cartea de vizită a elevului*, urmărindu-i progresul de la un semestru la altul, de la un an școlar la altul și chiar de la un ciclu de învățare la altul. Prin complexitatea și bogăția informației pe care o furnizează, sintetizând activitatea elevului de-a lungul timpului, Portofoliu se poate raporta la o materie, la un curs opțional, dar și la întreaga activitate în școală. Din această perspectivă, portofoliul poate concura cu testul-grilă pe temeiul standardizării, dar și al transparenței și, mai ales, al unității a ceea ce se evaluează.

VII. Strategii de evaluare

Probe orale:

- jocuri de mimică; realizarea unor dialoguri improvizate;
- interpretarea unui rol în mai multe variante;
- jocuri de rol;
- jocuri de simulare;
- exerciții de alcătuire a unor conversații, după model sau libere;
- realizarea de scurte dramatizări (fragmente din povești).

Probe practice:

- realizarea unor lucrări în perechi/ grup, cu utilitate pentru toți membrii grupului: careuri, desene, colaje, proiecte individuale și de grup, fișe de lucru;
- portofoliul: fișe , imagini, proiecte;
- expoziții cu lucrările elevilor;
- concurs de inteligență;
- vizionarea unor filme, spectacole pentru copii.

VIII. Referințe bibliografice

Documente oficiale:

1. Curriculum școlar. Clasele I-IV. Chișinău: Tipografia Centrală, 2010.

2. Ghid de implementare a Curriculumului modernizat pentru treapta primară de învățământ, Chișinău: Lyceum, 2011.

Literatură didactică:

1. Guțu VI. Curriculum centrat pe competențe: orientări de optimizare/dezvoltare continue. În: Revista de teorie și practică educațională ”Didactica Pro...”, Chișinău, Centrul Educațional PRO DIDACTICA: Casa editorial-poligrafică „Bons Offices” S.R.L., nr.3 (85), iunie 2014, ISSN 1810-6455, p.6-10;
2. Guțu VI. Cadrul de referință al Curriculumului Național, Chișinău, Editura Liceum, 2017;
3. Tărîță Oreste, Bunele Maniere sau Cartea Virtuților, Chișinău, Bons Offices, 2017, 224 p.
4. Mândăcanu Virgil, Arta comportamentului moral, Chișinău, Universitatea Pedagogică de Stat Ion Creangă, 2004, 203 p.
5. Mândăcanu Virgil Educație creștin-ortodoxă: clasele I-IV. Ghidul învățătorului. - Ch.: F.E.P. "Tipografia Centrală", 2004. - 368 p.
6. Arantxa Garcia de Castro, Codul bunelor maniere, Editura Prut Internațional 2012, 287 p.
7. Grazia Valci, Bunele Maniere în Europa, București, Runa, 2005, 199 p.
8. Aurelia Marinescu, Codul bunelor Maniere astăzi, Humanitas, 2017, 326 p.